

BP ANDRZEJ F. DZIUBA*

ŁOWICZ

Thomas Menampampil, *Asia and evangelization*, World Mission Publications, Parañaque City, M.M.–Philippines 2015, ss. 128

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2016.026>

Problematyka misyjna jest szczególnym wyrazem odpowiedzialności Kościoła za dzieło ewangelizacji. Jest to zobowiązanie zadane przez samego Jezusa Chrystusa i to *expressis verbis*: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody” (Mt 28,19). Zatem idźcie więc i czyńcie uczniów ze wszystkich narodów. Dzięki obecności osobowej Chrystusa i asystencji Ducha Świętego, mimo największych przeszkód i trudności, prowadzić będzie Kościół dzieło zbawienia ludzkości szczęśliwie do końca (por. Mt 18,8; 28,20).

Oczywiście to dzieło, na przestrzeni dziejów, przybierało bardzo różne formy. Uzależnione one były m.in. od lokalnej kultury, charakterystyki osób podejmujących się tego dzieła, lokalnych warunków, innych religii czy wyznań, sytuacji społeczno-politycznych oraz nauczania Kościoła, żeby wymienić tylko niektóre.

Z pewnością te wszystkie elementy odnoszą się do poszczególnych kontynentów. W przypadku prezentowanego opracowania chodzi o Azję. Autor niniejszej książki posługiwał najpierw w diecezji Dibrugarh

* Bp prof. dr hab. Andrzej Franciszek Dziuba od 2004 roku jest biskupem diecezjalnym w Łowiczu (ordynariusz@diecezja.lowicz.pl).

(11 lat), a obecnie jest emerytowanym arcybiskupem Guwahati (od 20 lat) i administratorem apostolskim diecezji Jowai, w górzystych rejonach północno-wschodnich Indii. W 2011 roku był nominowany do Pokojowej Nagrody Nobla. Był także przewodniczącym FABC Office of Evangelization (1986–1992). Jest wybitnym znawcą problematyki ewangelizacyjnej Indii, będącym w bliskich relacjach z franciszkanckimi słuźebnikami Krzyża z Lasek Warszawskich, które w Indiach posługują niewidomym i niedowidzącym.

Książkę otwiera spis treści, który ogranicza się tylko do podania tytułów rozdziałów (s. 5). Przedmowę przygotował wydawca o. Dave Domingues, MCCJ (s. 6–7). Autor omawianej pozycji zamieścił wstęp (s. 8–9) poprzedzający dziewięć rozdziałów. Dla schematycznego i ogólnego przybliżenia treści prezentowanej książki warto tutaj podać ich tytuły: 1. „Wkład Azji w rozwój wczesnego chrześcijaństwa” (s. 10–31); 2. „Ewangelizacja w praktyce” (s. 32–41); 3. „Nieść Ewangelię do ludzkich nizin” (s. 42–53); 4. „Ewangelizacja budowaniem wspólnot” (s. 54–65); 5. „Ewangelizacja w sytuacjach kryzysowych” (s. 66–75); 6. „Inicjatywy laikatu” (s. 76–87); 7. „Zmiany wobec świeckich” (s. 88–99); 8. „Komunikacja z biednymi” (s. 100–111); 9. „Sztuka pojednania” (s. 112–126). Całość książki zamyka zakończenie (s. 127) oraz specjalna modlitwa (s. 128).

Arcybiskup Thomas Menampampil prezentuje bogactwo przemyśleń, studiów i osobistych doświadczeń w pracy ewangelizacyjnej. Jako że urodził się w Palai, w prowincji Kerala, zatem Indie, a w jakimś sensie Azja, jest mu bardzo dobrze znana. Zgodnie z tym, co wyznaje, jego marzeniem jest: „szepać Ewangelię do duszy Azji” (s. 6), i temu zadaniu pozostaje niestrudzenie wierny, naucza tego niezwykle subtelnie i pokornie, zarówno na przykładzie niniejszej książki, jak i swoją posługą.

Arcybiskup jest głęboko przekonany o moralnym wpływie na społeczeństwo całego procesu ewangelizacyjnego (s. 127). Jest to zjawisko cywilizacyjne, które często jest postrzegane pozytywnie, także przez inne religie czy struktury społeczne. Dlatego w jego opinii chrześcijaństwo powinno inspirować poszczególne społeczeństwa i stać się dla nich pomocą oraz wsparciem (s. 30).

Wydaje się, podpowiada autor, że w Azji bardzo często jednocześnie mamy do czynienia z ewangelizacją i misją, przy okazji podaje własną definicję tej pierwszej (s. 127). W jego opinii ewangelizacja charaktery-

zuje się nieustannie tymi samymi treściami, choć jest ona zróżnicowana partykularnymi akcentami, stosownie do miejsca i okoliczności. Warto odnotować, że mimo iż autor nie używa terminu „nowa ewangelizacja” w tytule swej publikacji, to pojęcia tego używa w jej tekście. Ewangelizacja jest bowiem ze swej natury zawsze nowa.

Autor zwraca uwagę na rolę wiernych świeckich, to oni z dużym sukcesem rozpoczęli głoszenie chrześcijaństwa w Azji. Należy jednocześnie pamiętać, o czym mowa w pierwszym rozdziale, że to właśnie z Azji wyszła iskra chrześcijaństwa, tam miała miejsce zasadnicza posługa większości apostołów, ale i szybko znalazł tam swoje hierarchiczne miejsce Rzym, jako centrum z posługą papieżstwa.

Zdaniem autora ważne jest, aby Kościół stał się autentyczną ikoną Boga miłości (s. 46), Boga miłosierdzia. To zarazem oczekiwanie pogłębienia wiary, zarówno indywidualnej, jak i wspólnotowej, komunijnej (s. 25). Te kategorie powinny bardziej przystawać, jako chrześcijańska oferta Ewangelii, do niezwykłego bogactwa Azji. Trudno tutaj nie dostrzec m.in. Kościoła w Chinach (s. 16–18). Jego historia, naznaczona dramatyzmem teraźniejszości, pokłada wielkie nadzieje w przyszłości.

Autor zauważa także wiele niebezpieczeństw dla ewangelizacji Azji, a wśród nich dostrzega m.in. konsumizm (s. 69–70). Zjawisko to zatacza coraz szersze kręgi, czego Kościół niestety wielokrotnie nie dostrzega. Taka sytuacja może przynieść konsekwencje nie tylko w stylu życia, ale – podobnie jak w Europie – będzie odciążać od Ewangelii i życia w jej duchu.

Autor dostrzega także inne wielkie problemy, jakie dotyczą Azję. Pośród nich wylicza liczne choroby, m.in. HIV/AIDS czy malarię. Nie bez znaczenia jest także problem narkotyków, bezrobocie, pornografia, przemoc, dzieci ulicy, rozwody, prostytutka, brak opieki zdrowotnej i wiele innych (s. 22, 38). Jest to dramatyczna bariera dla rozwoju tego kontynentu.

Należy pamiętać, że Azja to nie tylko kontynent, ale przede wszystkim ludzie, historia, teraźniejszość i nadzieje. Autor, który wywodzi się z tego środowiska, czuje je i stara się zrozumieć. Chce stawiać pewne diagnozy. Wie jednak, że chrześcijaństwo to ogromna mniejszość, która jest obecna i w swoim zakresie jednak oddziałuje twórczo.

Arcybiskup Thomas Menamparampil budzi wielką zachętę wobec Kościoła w Azji. Oczekuje od niego większego zaufania i odpowiedzialności.

W książce można doszukać się pewnych odniesień do Polski i krajów bloku komunistycznego, a także czasów nazizmu niemieckiego (s. 21, 57, 118). Autor dostrzega wielkie zło tych systemów i odnosi je nie tylko do sfery geograficznej. Interesują go bowiem oddziaływania ideologiczne i polityczne, a te zazwyczaj nie mają granic, co jest typowe dla każdego zła.

Książka zawiera wiele ciekawych fotografii (s. 32–33, 41, 53, 76–77, 93, 109, 117, 121). Wartościowe są reprodukcje obrazów (s. 66–67, 85) czy inne kompozycje (s. 117). Materiał ten, często bardzo sugestywny, umiejętnie przybliży specyfikę posługi ewangelizacyjnej w Azji.

Szkoda, że w spisie treści nie ma tytułów poszczególnych tematów w ramach rozdziałów. Wiele z nich jest bardzo ciekawych i mogą stanowić przedmiot, nie tylko lektury, ale także osobistego namysłu wiary. Można je potraktować jako swoistą zachętę: „Duc in altum” (s. 98, 127).

W wielu miejscach, gdzie przywołano cytaty różnych tekstów, niestety nie podano wskazań bibliograficznych (s. 39, 50, 83, 95, 108, 115). Prawdą jest że, nie jest to studium akademickie, stąd takie pominięcia są zrozumiałe. Kolejnym mankamentem publikacji jest brak indeksu nazwisk. Jest to tym bardziej rażące, że w tekście występują nazwiska ważnych autorytetów omawianego środowiska, np. Rabindranath Tagore (s. 46), Mahatma Gandhi (s. 46, 114, 126), Matka Teresa z Kalkuty (s. 26, 46, 48), Jan Paweł II (s. 25, 26), Martin Luther King (s. 126) czy Oscar Romero (s. 26, 68). Zabrakło także wyjaśnienia niektórych skrótów (s. 90, 91, 108). Zwłaszcza dla niekatolika jest to konieczne.

Autor wyraża swe refleksje dotyczące rodzenia się owoców dzieł Ewangelii (s. 108–110), które dotyczą istoty spotkania Azji z ewangelizacją – nieustannego rodzenia się Jezusa z Nazaretu – Nazareno z Manili, który gromadzi każdego roku miliony ludzi wiary wokół Jego ukrzyżowanego znaku (s. 53). W ewangelizacji Azji potrzebne są jednak odważne kompromisy (s. 123–124), ale nie za cenę odejścia od Jezusa, który jest Drogą, Prawdą i Życiem (s. 45). To kompromis świadectwa i zwiastowanego orędzia.

Dla ewangelizacji Azji ważne jest wchodzenie z Ewangelią tam, gdzie żyją, pracują czy odpoczywają ludzie (s. 35–36). Owa bliskość z człowiekiem, z jego codziennością czyni Ewangelię bardziej przekonującą i zadaną na wszystkie okoliczności życia.

Azja i ewangelizacja, jak określa autor w tytule swoich rozważań, kreśli imponujący obraz dzieł Kościoła. To dzieła w przeszłości, począwszy od pierwszego spotkania z Ewangelią, aż po dzień dzisiejszy. Faktycznie dziś to „małe stadko”, jak w Starym Przymierzu, ale zawsze z tym samym Dobrym Pasterzem.

Książka ta jest niezwykle inspirująca. Można wyrazić nadzieję, że każdy jej czytelnik będzie twórczo współpracował w budowaniu Kościoła misyjnego, ku świadectwu wiary. Co więcej, to orędzie powinno aktywnie oddziaływać na wiele sfer życia społecznego. Orędzie Ewangelii ma bowiem zawsze swój wymiar relacji do innych.

Wydaje się, że prezentowane opracowanie może mieć szerokie oddziaływanie w sferze etyczno-moralnej. Dotyka ono bowiem wiele różnorodnych ludzkich potrzeb, typowych dla Azji. Może ono być inspiracją – tak należy sądzić – dla bardzo prostych działań, typowych dla tamtejszego środowiska.

Azja i ewangelizacja to wielkie wyzwania. Nie dotyczą one tylko bezpośredniego zaangażowania ewangelizacyjnego na tym kontynencie. To pytanie o całą świadomość ewangelizacyjną Kościoła oraz poszczególnych wierzących – ochrzczonych, niezależnie od ich drogi powołania.

Arcybiskup Menamparampil daje bardzo konkretne przesłanie wokół ewangelizacyjnych dzieł realizowanych przez Kościół w Azji. Czyni to zwłaszcza z perspektywy Indii, a szczególnie swoich osobistych doświadczeń. Trzeba przyznać, że są one bardzo bogate i ukazujące duży sukces we wszystkich miejscach posługi biskupiej autora.

Z kart omawianej książki wyłania się autentyczny obraz Kościoła w Azji, może za wyjątkiem pierwszego rozdziału, który dotyczy Dalekiego Wschodu, bowiem ta rzeczywistość obecności i niesionej posługi ma swoją specyfikę, którą znakomicie ukazała posynodalna adhortacja apostolska Jana Pawła II „*Ecclesia in Asia*” z dnia 6 listopada 1999 roku. Niestety autor nie odwołuje się do niej. Bogactwo specyfik lokalnych Kościołów pokazuje wielką różnorodność i jeszcze raz wskazuje na aktualność Ewangelii, m.in. w kontekście inkulturacji.

Kościół w Azji ma swoją dynamikę i charakterystykę, tę ostatnią należy szanować oraz pozwalać jej się rozwijać. Zaczyn świętych, zwłaszcza lokalnych, jest szczególnie ważnym i niosącym świadectwo dziełem ewangelizacji. Szkoda, że autor nie wskazuje na tych świętych.

Książka abpa Thomasa Menampampila jest ważnym świadectwem odpowiedzialności ewangelizacyjnej Kościoła w Azji. To autentyzm dotykania życia tamtejszych ochrzczonych oraz ich wierności Jezusowi Chrystusowi, dzięki czemu może być twórczą inspiracją dla Europy.